

**LASTEN VALIKOITUMINEN
MUSIIKKIOPPILAITOKSEN
TAITEEN PERUSOPETUKSEN
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN
OPETUKSEEN**

Nelli Korhonen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2013
Musiikin koulutusohjelma
Musiikinohjaajan suuntaus-
tumisvaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma
Musiikinohjaajan suuntautumisvaihtoehto

KORHONEN, NELLI

Lasten valikoituminen musiikkioppilaitoksen taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetukseen

Opinnäytetyö 48 sivua, joista liitteitä 9 sivua
Toukokuu 2013

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, millaiset seikat vaikuttavat lasten ja nuorten valikoitumiseen musiikkioppilaitoksen taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään ja mitkä syyt johtavat siihen, että lapsi alkaa opiskella musiikkia musiikkioppilaitoksessa. Tarkastelin tutkimuksessani suomalaista musiikkioppilaitostoimintaa, musikaalisuutta ja sen testausta, musiikin vaikutusta lapsen kehitykseen sekä sitä, millaisia mahdollisuuksia Suomessa on musiikin harrastamiseen. Tutkimukseni kohdistui Pirkanmaan musiikkiopistoon, joten keskityin työssäni kyseiseen oppilaitokseen.

Tutkimusaineisto kerättiin käyttäen kyselylomaketutkimusta sekä teemahaastattelua. Kyselylomaketutkimuksen kohderyhmänä oli vuonna 2012 Pirkanmaan musiikkiopiston taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetuksen aloittaneet lapset. Asiantuntijannäkökulman sain työhöni haastattelemalla Pirkanmaan musiikkiopiston apulaisrehtoria. Tutkimuksen myötä sain selville seikkoja, jotka ovat vaikuttaneet vuonna 2012 lasten ja nuorten valikoitumiseen Pirkanmaan musiikkiopistoon. Tutkimusaineisto analysoitiin laadullisesti.

Näyttää siltä, että tutkimukseeni osallistuneiden keskuudessa musiikkioppilaitoksen taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään valikoitumiseen vaikuttavat eniten pääsykokeissa menestyminen sekä vanhempien tausta. Musiikkioppilaitoksen toiminnan ja pääsykokeiden kehittämisessä tulisi jatkossa ottaa huomioon musikaalisuuden kaikki ominaisuudet niin, etteivät pääsykokeissa käytettävät testaustavat rajoittuisi vain musiikillisen muistin sekä soittamisen ja laulamisen osaamisen mittaamiseen.

Asiasanat: musiikkioppilaitos, musikaalisuus, musiikkioppilaitokseen valikoituminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Music
Option of Music Instructor

KORHONEN, NELLI

Children selection of advanced syllabus in basic education in music

Bachelor's thesis 48 pages, appendices 9 pages

May 2013

The objective of my thesis was to find out what kind of factors affect the children selection of advanced syllabus in basic education in music and what are the reasons for children to make the decision to apply to a music school. I examined the definition of musicality, the methods for testing musicality and the influence of music on the development of children. I also examined the Finnish music school system and the different opportunities to study music in Finland.

Research material was produced by a survey form sent to new students in 2012 in Pirkanmaa Music Institute and a focused interview on assistant principal of Pirkanmaa Music Institute. The survey was conducted exclusively in Pirkanmaa Music Institute so I focus on Pirkanmaa Music Institute in my thesis as well.

Research material was examined qualitatively and the results of the research indicate that in this sampling the main factors affecting the selection of advanced syllabus in basic education in music are the success in the entrance examination and the background of the parents of students. Different types of musical abilities should be taken into consideration while developing the music school system and its entrance examination so that the evaluation of musicality wouldn't rely exclusively on testing musical memory and evaluating the ability to sing or the skill to play an instrument.

Key words: music school, musicality

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	MUSIIKKIOPPILAITOSTOIMINTA SUOMESSA.....	6
2.1	Musiikkioppilaitos ja taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä	6
2.2	Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tasot musiikkioppilaitoksessa.....	8
2.3	Musiikkioppilaitosten oppilasvalinnat.....	9
2.4	Pirkanmaan musiikkiopisto.....	10
3	MUITA MAHDOLLISUUKSIA MUSIIKIN HARRASTAMISEEN SUOMESSA.....	12
4	MUSIKAALISUUS	14
4.1	Musikaalisuus ja sen testaus	14
4.2	Musikaalisuuden perinnöllinen tausta	15
4.3	Ympäristön vaikutus musikaalisuuteen	16
5	MUSIIKIN HARRASTAMISEN VAIKUTUS LAPSEN KEHITYKSEEN	18
6	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSAINEISTO	20
6.1	Kyselylomaketutkimus	20
6.2	Teemahaastattelu	21
6.3	Tutkimusaineisto.....	22
6.4	Tutkimusetiikka	24
7	TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
7.1	Lapsen tausta ja musikaalisuus	27
7.2	Vanhempien ja muiden läheisten merkitys lapsen musiikkiharrastuksessa.....	29
7.3	Pääsykokeet	31
8	POHDINTA.....	34
9	LÄHTEET	37
10	LIITTEET.....	40
10.1	Kyselyn runko.....	40
10.2	Teemahaastattelun runko	48

1 JOHDANTO

Musiikkioppilaitoksilla on jo suhteellisen pitkät perinteet Suomessa. Musiikkioppilaitoksissa on mahdollisuus opiskella taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää, minkä sisällöstä ja tavoitteista Opetushallitus on säätänyt ohjeet ja minkä toimintaa valtio tukee. Tämän oppimäärän suoritettuaan oppilaalla pitäisi olla hallussaan sellaiset taidot, joilla hän voi jatkaa musiikin harrastamista itsenäisesti ja myös hakeutua musiikin ammattiopintoihin. Mielestäni musiikin harrastaminen musiikkioppilaitoksessa voi olla parhaimmillaan mahtava etuoikeus lapselle; musiikkioppilaitoksen puitteissa lapsi voi kehittää musiikillisia, mutta myös muitakin kykyjään, mistä myöhemmin esimerkiksi opiskelu- ja työelämässä voi olla hyötyä.

Työni tavoitteena on selvittää, millaiset lapset valikoituvat opiskelemaan musiikkia musiikkioppilaitokseen ja millaisilla asioilla on vaikutusta musiikkioppilaitokseen pääsemiseen. Koska musiikkioppilaitokseen pääsee yleensä vain pääsykokeiden kautta, paneudun työssäni selvittämään musiikkioppilaitosten käyttämien pääsykokeiden rakennetta ja niiden logiikkaa suhteessa erilaisiin musikaalisuuden määritelmiin. Tutkin myös musiikkioppilaitoksessa opiskelevien lasten taustaa. Voiko esimerkiksi lapsen musiikkileikkikoulu, vanhempien tai perinnöllinen tausta vaikuttaa musiikkioppilaitokseen pääsemiseen? Sivuan myös työssäni, millaista hyötyä musiikista on yhteiskunnassamme ja millaisia muita mahdollisuuksia musiikkioppilaitosten lisäksi musiikin harrastamiseen on Suomessa.

Koska toteutin tutkimukseni yhteistyössä Pirkanmaan musiikkiopiston kanssa kyselylomaketutkimuksen ja teemahaastattelun muodossa, käsittelen työssäni Pirkanmaan musiikkiopistoa. Opinnäytetyöni hyödyttää musiikkioppilaitoksia niiden toiminnan ja pääsykokeiden kehittämisessä.

2 MUSIIKKIOPPILAITOSTOIMINTA SUOMESSA

Kun puhutaan musiikkioppilaitoksista, puhutaan yleensä tahoista, jotka antavat taiteen perusopetuksen oppimäärään mukaista opetusta. Taiteen perusopetuksen oppimäärä voidaan jakaa kahteen osaan: laajaan ja yleiseen. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetus on tavoitteellisempaa ja opetusta on määrällisesti enemmän verrattuna taiteen perusopetuksen yleiseen oppimäärään. (Musiikinopetus Suomessa 2013.)

Koska työni kohderyhmä on Pirkanmaan musiikkiopiston laajan oppimäärän opiskelun vuonna 2012 aloittaneet lapset ja nuoret, käsittelem työssäni ensisijaisesti taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää. Tässä luvussa käsittelem myös Pirkanmaan musiikkiopistoa sekä musiikkioppilaitosten oppilasvalintoja.

2.1 Musiikkioppilaitos ja taiteen perusopetuksen laajan oppimäärä

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta antavat Suomessa pääasiassa musiikkiopistot, mutta myös musiikkikoulut, konservatoriot ja Sibeliusakatemian nuorisokoulutuksen osasto. Näiden musiikkioppilaitosten toimintaa säätelevät laki ja asetus taiteen perusopetuksesta. Musiikkioppilaitokset saavat valtionapua, joka on 49 prosenttia oppilaitosten kokonaismenoista. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 6; Musiikinopetus Suomessa 2013; Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2013.)

Laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tavoite on antaa oppilaalle edellytykset hyvälle musiikkisuhteelle, elinikäiselle musiikin harrastamiselle, mutta myös valmiudet musiikkialan ammattiopintoihin. Opetushallituksen Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa mainitaan myös, että opetuksen tavoite on tukea oppilaan henkistä kasvua ja persoonaan lujittumista sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. (Hirvonen 2003, 40; Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 6.) Musiikin laaja oppimäärä jakautuu musiikin perustason ja musiikkiopistotason opintoihin. Lisäksi monissa musiikkioppilaitoksissa järjestetään varhaisiän musiikkikasvatusta musiikkileikkikoulun ja soitinvalmennuksen muodossa. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 8-11.)

Musiikin perustasolla ja musiikkiopistotasolla oppilaalla on pääinstrumenttinaan jokin soitin tai laulu. Tämän lisäksi musiikkioppilaitoksessa opiskellaan myös yhteismusisointia ja musiikin perusteita. Joissakin oppilaitoksissa oppilaalla voi olla myös sivuinstrumentteja ja hän voi osallistua valinnaiskursseille. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 8.) Valinnaiskursseja voivat olla esimerkiksi vapaa säestys, improvisointi tai sävellys (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 19).

Kuuntelu- ja esiintymiskasvatus kuuluvat myös olennaisena osana opintoihin musiikkioppilaitoksessa. Oppilaitoksen tulee harjaannuttaa oppilasta monipuoliseen musiikin kuuntelemiseen ja totuttaa häntä käymään erilaisissa konserteissa. Oppilaitoksen tulee myös kannustaa oppilasta esiintymiseen, koska musiikki on tarkoitettu esitettäväksi. Oppilaitoksen täytyy pitää huolta siitä, että oppilaalle on tarjolla erilaisia esiintymistilaisuuksia ja palkitsevia tehtäviä. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 19.)

Musiikin perustason ja opistotason laskennallinen laajuus on yhteensä 1300 tuntia. Musiikkioppilaitoksissa on kuitenkin pyrittävä joustavuuteen siten, että oppilaan ikä, aikaisemmin hankitut tiedot ja taidot sekä käytettävät opetusmenetelmät on otettava huomioon opetusta järjestäessä. Musiikin perustason tunnit jakautuvat siten, että instrumentti- tai laulutaitoihin ja yhteismusisointiin on käytettävissä 385 tuntia ja musiikin perusteisiin 280 tuntia. Vastaavat luvut musiikkiopistotasolla ovat 390 tuntia ja 245 tuntia. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 8.)

Suurin osa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta antavista musiikkioppilaitoksista kuuluu Suomen musiikkioppilaitosten liittoon. Suomen musiikkioppilaitosten liitto on ollut merkittävässä roolissa, kun puhutaan Suomen musiikkioppilaitosten historiasta ja kehityksestä. Liitto on vaikuttanut myös paljon vallalla olevaan lainsäädäntöön, mikä koskee esimerkiksi musiikkioppilaitosten rahoitusta ja opettajien pätevyyttä. Tällä hetkellä liittoon kuuluu 100 oppilaitosta. (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2013.)

2.2 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tasot musiikkioppilaitoksessa

Musiikkioppilaitoksen opetustarjonta muodostuu yleensä kolmesta eri tasosta jotka siis ovat varhaisiän musiikkikasvatus, musiikin perustaso ja musiikin opistotaso. Kaikille näille tasoille on määritelty omat sisällöt ja tavoitteet Opetushallituksen koostamassa Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 8-11.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoite on antaa lapselle musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja. Tavoitteena on myös, että lapsi oppii kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Näiden tavoitteiden tarkoitus on muodostaa hyvä pohja lapsen musiikkisuhteelle ja myöhemmälle musiikkiharrastukselle. Perustasolla tavoitteet liittyvät pääinstrumentin ja mahdollisten sivuinstrumenttien hallintaan, mutta myös musiikin kirjoittamiseen, lukemiseen, kuuntelemiseen ja tunteamiseen sekä musiikilliseen ilmaisuun. Opistotasolla näitä edellä mainittuja taitoja pyritään kehittämään ja näiden taitojen myötä oppilaalla pitäisi olla valmiudet musiikkiharrastuksen itsenäiseen jatkamiseen tai musiikin ammattiopintoihin. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 9-10.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat erilaiset musiikin peruselementit muun muassa rytmi, muoto, harmonia ja dynamiikka. Opetus tapahtuu leikin keinoin ja opetuksessa pyritään ottamaan huomioon lapsen eri kehitysvaiheet. Perustasolla perehdytään taas instrumenttien soittotekniikkaan ja -ohjelmistoon sekä yhteismusisoinnin perusteisiin. Perustasolla opittuja taitoja syvennetään opistotasolla entisestään. Sekä perus- että opistotasolla opetukseen sisältyy myös musiikin perusteiden opintoja sekä jonkinlaista esiintymiskoulutusta. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 9-10.)

Kun oppilas on oppinut kaikki musiikin perustasoon vaadittavat taidot eli kun hän on suorittanut pääaineen ja musiikin perusteiden päättösuorituksen sekä osallistunut yhteismusisointiin, hänelle myönnetään musiikin perustason päättötodistus. Musiikkiopistotason päättötodistus – mikä on myös todistus musiikin laajan oppimäärän suorittamisesta – myönnetään oppilaille kun hän on kehittänyt perustasolla saamiaan taitojaan ja

antanut niistä näyttöä esimerkiksi päättösuorituksen muodossa. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 13-14.)

2.3 Musiikkioppilaitosten oppilasvalinnat

Musiikkioppilaitoksiin otetaan uusia oppilaita pääsääntöisesti kerran vuodessa, yleensä keväisin ja oppilaaksi pääsee yleensä vain valintakokeen kautta. Valintakokeiden sisällöstä ja aikataulusta päättävät oppilaitokset itsenäisesti. Valintakokeet sisältävät usein testejä, jotka mittaavat esimerkiksi testattavan soitto- ja/tai laulutaitoa, musiikkimuistia sekä sävelkorkeuden ja -keston erottamiskykyä. (Musiikkioppilaitosten liitto 2013.) Lisäksi kokeessa voidaan arvioida motorisia ja persoonallisia valmiuksia soitinopintoihin. Motorisia taitoja voidaan mitata esimerkiksi sormileikin avulla ja pyrkijän persoonallisuutta erilaisilla mielikuvitusta ja luovuutta mittaavilla testeillä. Pyrkijän motivaatiota pyritään sen sijaan selvittämään esimerkiksi haastattelun avulla. Voidaan siis sanoa, että testeissä mitataan sekä musiikillisia että ei-musiikillisia kykyjä. (Hirvonen 2003, 42; Vartiainen 2007, 28-30.)

Pirkanmaan musiikkiopiston oppilasvalinnat vuonna 2013 klassiselle linjalle haettaessa koostuivat neljästä eri osiosta. Musikaalisuustehtävässä, jossa selvitetään hakijan sävelkorvaa ja rytmitajua, pyrkijä esimerkiksi toistaa kuulemansa rytmin ja/tai melodian. Pyrkijän tulee antaa myös pääsykokeissa soittonäyte, mikäli pyrkijä soittaa jo jotakin instrumenttia. Pääsykokeisiin sisältyy myös lyhyt haastattelu ja laulunäyte. Pop/jazz-linjalle haettaessa koe koostuu musikaalisuustestistä, soittonäytteestä sekä lyhyestä haastattelusta. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Pirkanmaan musiikkiopistonkin käyttämällä jäljittelytestillä on pitkä perinne musiikkioppilaitosten oppilasvalinnoissa. Testillä pyritään saamaan selville, miten pyrkijä kykenee oppimaan musiikkia kuulemansa perusteella. Testissä melodialla on keskeinen rooli ja melodian eri osatekijöitä, kuten intervaleja ja rytmiosioita tutkitaan. (Lotti 1986, 42.)

Vartiaisen Helsingin musiikkiopistojen pääsykokeita käsittelevässä tutkimuksessa selvisi, että suurin painoarvo musiikkioppilaitosten pääsykokeissa oli jo opituilla taidoilla ja matkimiskyvyllä, joihin jo aiemmin viittasin. Vartiaisen (2007, 36) mukaan testitilan-

teissa tulisi ottaa huomioon myös lapsen eri iän kehitysvaiheet ja esimerkiksi lapsen temperamenttitutkimuksella voisi olla jotain annettavaa vallitsevaan musiikkioppilaitosten pääsykoekulttuuriin. Hän näkee ongelmallisena sen, että eri-ikäiset lapset osallistuvat rakenteeltaan samanlaisiin pääsykokeisiin. (Vartiainen 2007, 36.)

Vuonna 1997 Heinon ja Ojalan (1999) mukaan musiikkioppilaitoksiin pyrki noin 15000 hakijaa, joista kolmannes aloitti opintonsa. Hakijoista kaksi kolmasosaa oli tyttöjä. (Hirvonen 2003, 42.)

2.4 Pirkanmaan musiikkiopisto

Pirkanmaan musiikkiopisto antaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista laulun- ja soitonopetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta aikuistenkin on mahdollista harrastaa sen vapaalinjalla. Vuosien saatossa opistosta on kehittynyt monipuolinen yhtye- ja orkesteritoimintaan keskittynyt oppilaitos. Siellä opiskelee tällä hetkellä n. 800 oppilasta ja opisto työllistää n. 55 opettajaa. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Opisto aloitti toimintansa 6.9.1970 diplomiurkuri Matti Hannulan johdolla. Matti Hannulan lisäksi rehtoreina ovat toimineet opiston historian aikana Väinö Lehto, Vesa Ruotonen, Liisa Valkama sekä Markku Kojo. Aluksi opetus tapahtui pääosin Tampereella, mutta toiminta laajeni hyvin pian ympäristökuntiin käsittäen parhaimmillaan parisenkymmentä opetuspistettä kahdeksassa eri kunnassa. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Pirkanmaan musiikkiopiston arvot on muodostettu yhteistyössä koko opettajakunnan kanssa ja nämä arvot muodostavat toiminnan perustan. Arvot otetaan huomioon strategiassa, toimintasuunnitelmassa ja opetussuunnitelmassa. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Musiikin ja työn ilo on yksi opiston arvoista. Opisto pitää tärkeänä, että musiikista voi nauttia soittaen ja kuunnellen. Lähtökohtana on, että musiikki on tärkeä osa elämää. Muita arvoja ovat musiikkiperinteen ylläpitäminen, kehittyvä ja uudistuva musiikkiopisto, avoimuus ja vaikuttavuus, rento ammattilaisuus sekä pitkäjänteinen musiikkipedagoginen kasvatustyö. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Tampereen NMKY ry:n hallitus nimittää Pirkanmaan musiikkiopiston johtokunnan jäsenet vuosittain. Opistossa toimii myös tukiyhdistys, jonka tarkoituksena on kannustaa ja auttaa rahallisesti musiikinopiskelijoita. Toiminta saa varansa jäsenmaksuista ja tukimaksuista sekä erilaisten tapahtumien, esimerkiksi konserttien tuloista. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

Pirkanmaan musiikkiopisto antaa opetusta tällä hetkellä Tampereella, Kangasalla, Nokialla ja Pirkkalassa. Pirkkalassa ja Nokialla voi harrastaa musiikkileikkikoulun muodossa. Tampereella sen sijaan on mahdollista opiskella kaikkia klassisen ja pop/jazz-linjan soittimia ja/tai laulua sekä musiikin perusteita ja käydä musiikkileikkikoulua. Kangasalan toimipisteessä voi opiskella sellon, trumpetin, viulun, pianon, klarinetin ja saksofonin soittoa sekä musiikin perusteita ja käydä musiikkileikkikoulua. (Pirkanmaan musiikkiopisto 2013.)

3 MUITA MAHDOLLISUUKSIA MUSIIKIN HARRASTAMISEEN SUOMESSA

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän lisäksi on asetettu laki taiteen perusopetuksen yleisestä oppimäärästä. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta antavat musiikin osalta erilaiset musiikkikoulut, kansalaisopistot ja työväenopistot. Taiteen perusopetuksen musiikin yleistä oppimäärää vastaava opetus on tavoitteellista ja tasolle toiselta etenemistä. Vähemmän tavoitteellista opetusta ja edellä mainittuihin lakeihin sitoutumatonta opetusta tarjoavat Suomessa esimerkiksi seurakunnat ja erilaiset musiikkikoulut. Näiden instituutioiden opetustarjontaa vaihtelee paikkakuntien mukaan, mutta esimerkiksi seurakunnissa voi harrastaa musiikkia soitinopintojen, musiikkileikkikoulun ja kuoron muodossa. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän... 2005, 1; Musiikinopetus Suomessa 2007.)

Taiteen perusopetuksen musiikin yleinen oppimäärä on ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta myös aikuisille tarkoitettua opetusta. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arvomaailma pohjautuu sellaiseen ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Opetuksessa pyritään tukemaan oppilaan luovaa ajattelua ja toimintaa sekä vahvistamaan aisti- ja tunneherkkyyttä. Taiteen yleisen oppimäärän tavoitteisiin kuuluu myös eri kulttuurien ymmärtämisen ja tulkinnan sekä vuorovaikutustaitojen kehittäminen. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän... 2005, 1.)

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 oppituntia, minkä perustana on 45 minuutin mittainen oppitunti. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksen perusteissa (2005, 2-3) on määritelty arviointia, todistuksia, opetussuunnitelmaa ja opintojen rakennetta koskevat säännöt, joita taiteen perusopetuksen yleistä oppimäärää antavien oppilaitosten on noudatettava. Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteita ovat esimerkiksi luoda edellytykset hyvälle musiikkisuhteelle sekä musiikin itsenäiselle harrastamiselle. Oppilas voi harrastaa musiikkia esimerkiksi soitinopintojen, yhteismusisoinnin, kuoron ja yhteislaulun, maailmanmusiikin tai musiikkiteknologian muodossa. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän... 2005, 5-6.)

Musiikin harrastamisen kustannukset vaihtelevat ympäri Suomea. Esimerkiksi musiikkikouluissa lukukausimaksut vaihtelevat 200 ja 500 euron välillä. Suomen kalleimmat lukukausimaksut löytyvät pääkaupunkiseudun yksityisistä musiikkioppilaitoksista ja halvimmat maksut löytyvät valtionosuutta saavista kunnallisista oppilaitoksista. (Musiikinopetus Suomessa 2007.)

4 MUSIKAALISUUS

4.1 Musikaalisuus ja sen testaus

Musikaalisuus on käsite, jota on vaikea määrittää. Myös musikaalisuutta mittaavista testeistä on vaikea päästä yksimielisyyteen (Karma 1993). Yleensä musikaalisuus liitetään kuitenkin kykyyn vastaanottaa, tuottaa ja ymmärtää musiikkia ja jonkinasteista musikaalisuutta ilmenee luultavasti kaikissa ihmisissä (Andante, klassisen musiikin tietosanakirja 2002, 348). Revesz (1954) on esittänyt, että musikaalisuuteen kuuluu kolme ominaisuutta, jotka ovat luovuuden ja tulkinnan kyky, korvan kyvyt ja musiikin herättämä tunnereaktio sekä rakkaus musiikkia kohtaan (Suoniemi 2008, 6).

Jos oletetaan, että toiset ihmiset ovat musikaalisempia kuin toiset, miksi näin on? Yksi selitys tähän on ihmisen geeniperimässä. Musikaalisuuden periytyvyydestä on saatu todisteita suku- ja kaksostutkimuksissa, toteavat Timo Leisiö ja Irma Järvelä Duodecim-aikakausikirjassa julkaistussa artikkelissa (Järvelä & Leisiö 2013, 67-71). Esimerkiksi ihmisen sensorista tasoa, millä siis tarkoitetaan ihmisen kuulokyvyn herkkyyttä äänen eri ominaisuuksien havaitsemisessa, ei todennäköisesti pysty harjoituksella parantamaan (Lotti 1988, 30).

Ihminen voi kuitenkin kehittää joitakin musikaalisia kykyjään (Andante, klassisen musiikin tietosanakirja 2002, 348) ja myös ympäristöllä ja kulttuurilla on vaikutusta ihmisen musikaalisuuteen. Itse asiassa musikaalisuus on kulttuurisidonnaista ja musikaalisuuden määritelmät eri kulttuureissa vaihtelevat (Numminen, 2005, 39).

Koska musikaalisuutta on vaikea määrittää, ei musikaalisuuden testauskaan voi olla yksinkertaista. Musikaalisuuden tutkimuksesta tekeekin haasteellista se, että selkeät teoriarakennelmat puuttuvat. Jos testi ei pohjaudu millekään teorialle, ei sen onnistuminen eikä epäonnistuminen vie eteenpäin näkemyksiä mittaavan asian perusluonteesta, toteaa Kai Karma (1986, 43).

Musikaalisuustestit voidaan jakaa kahteen päätyyppiin: saavutus- ja kykytestit. Saavutustesteillä mitataan mitä on opittu ja kykytestillä pyritään selvittämään henkilön potentiaalisia oppimisedellytyksiä ja ennustamaan tulevaa opiskelumenestystä. Lotin (1988,

36-37) mukaan nämä edellä mainitut kaksi testityyppiä on luokiteltu vielä noin 60 vuotta sitten reseptiiviseksi ja ekspressiiviseksi testeiksi. Ekspressiiviset testit erotettiin vielä produktiiviseksi, missä kokelas toistaa kuulemansa tehtävän ja reproduktiiviseksi, missä kokelas tuottaa kokonaan uutta. Reseptiivisessä testissä testattava on passiivinen suorittaja, eikä häneltä vaadita ulospäin havaittavaa aktiivista suoritusta, vaan testattava merkitsee vastauksensa esimerkiksi vastauslomakkeeseen. Ekspressiiviset testit ovat taas luonteeltaan enemmän aktiivisia testejä.

Kun puhutaan reseptiivisestä eli passiivisesta testistä, voidaan törmätä ongelmiin. Jos testattava joutuu vertaamaan kahta ääntä toisiinsa ja kertomaan vaikkapa kumpi äänistä on korkeampi ja kumpi matalampi, hänellä täytyy olla hallussaan jo jonkinlainen musiikkitermistö. Pieni lapsi voi kuulla aivan oikein, mutta ei ehkä osaa vastata, koska ei tiedä mitä esimerkiksi ”korkea ääni” tarkoittaa. (Karma 1993.) Aktiivisessa eli ekspressiivisessä testissä, missä mitataan kokelaan laulu- ja soittotaitoa, voi taas koetilanne ja sen luomat paineet vaikuttaa negatiivisesti kokelaan testimenestykseen (Lotti 1988, 37).

Kun puhutaan testin validiteetista, pyritään ilmaisemaan mittaako testi sitä asiaa, jonka mittaamiseksi se on tehty. Karman (1986) mukaan validiteetin tutkiminen ja sen ilmaiseminen, mutta myös validiuden saavuttaminen musikaalisuuden testauksessa on hankalaa. Jos kokelaalle annetaan liian vaikea suoritusohje testitilanteessa, voi testi olla ennemminkin älykkyyttä kuin musikaalisuutta mittaava. Myös testin liiallinen pituus ja yksitoikkoisuus voivat mitata ennemminkin kokelaan kärsivällisyyttä kuin musikaalisuutta. (Karma 1985, 57-59.)

4.2 Musikaalisuuden perinnöllinen tausta

Musikaalisuuden perinnöllisyydestä on saatu tietoa ja todisteita suku- ja kaksostutkimuksella. Kaksostutkimuksen avulla on mahdollista tarkastella perimän ja ympäristön vaikutuksia, koska identtiset kaksoset ovat toistensa geneettisiä kopioita. Geeniperimällä on katsottu olevan vaikutusta musikaalisuuteen, vaikka ympäristöllä näyttäisi olevan suurempi rooli ihmisen musikaalisessa kehityksessä. (Ahonen 2003, 32.)

Synnyinäinen amusia on sellainen poikkeavuus, jonka takia ihminen kuulee musiikin puheena. Kanadalaisen tutkimuksen mukaan sitä esiintyy noin neljällä prosentilla väes-

töstä ja sen synnynnäinen riski on sisaruksilla noin kymmenkertainen. Absoluuttiseen sävelkorvaan, minkä omaavalla henkilöllä on kyky yhdistää välittömästi ja vaivattomasti jokin ääni sävelen nimeen, voidaan liittää myös perinnöllinen komponentti. Tutkimuksissa on myös havaittu, että joidenkin musikaalisuustestien testitulokset voidaan selittää joiltakin osin perinnöllisillä komponenteilla. Tällaisia testejä ovat Karman musikaalisuustesti sekä ”Distorted tunes”-testi, missä testattavan tulee tunnistaa väärät sävelet tutuissa melodioissa. Myös halukkuuden musiikin kuunteluun on havaittu olevan perinnöllistä. (Järvelä & Leisiö 2009, 67-71.)

Arginiinivasopressiini-reseptorigeeni, joka vaikuttaa nisäkkäiden käyttäytymisen säätelyyn, on havaittu liittyvän musikaalisuuteen ja sen on myös havaittu liittyvän musiikin kuuntelemiseen. Sama geeni on yhdistetty ihmisen sosiaaliseen kommunikaatioon, sitoutumiseen ja kiintymiseen. Näiden tutkimustulosten valossa näyttää siis siltä, että musiikki liittyy ihmisen sosiaaliseen kommunikaatioon. (Järvelä & Leisiö 2009, 67-71.)

Kun puhutaan musikaalisuudesta ja sen periytyvyydestä on hyvä kuitenkin muistaa, ettei musiikillinen geeni vielä riitä itsessään musiikillisen käyttäytymismuodon syntyyn. Perimä ja ympäristö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään ja ihminen tarvitsee harjoitusta soittamisen oppimiseen samalla tavalla kuin kävelemisen ja puhumisen oppimiseen. Perimä asettaa kuitenkin tietynlaiset rajat yksilön mahdollisuuksille, mutta ei anna mitään valmiita kykyjä, jotka olisivat sellaisinaan heti olemassa. (Karma 1986, 53-55.)

4.3 Ympäristön vaikutus musikaalisuuteen

Kodilla ja ympäristöllä on merkittävä rooli, kun puhutaan musikaalisuudesta ja varsinkin lasten musiikkiharrastuksesta. Vanhempien musiikkiasenteita, kotien musiikkiympäristöä ja kouluikäisten lasten musiikkikasvatusta Perniössä käsittelevässä tutkimuksessa havaittiin, että vanhempien asennoituminen musiikkiin on yksi tärkeimmistä ympäristötekijöistä, jotka kannustavat lapsia musiikin harrastamiseen. Syrjäläisen mukaan myös korkeammin koulutetut vanhemmat pitävät musiikkiharrastusta tärkeämpänä kuin alemman koulutustason omaavat. (Syrjäläinen 1991, 47-52.)

Ensimmäiset musiikilliset kokemukset koetaan jo sikiöaikana ja sikiö voikin oppia erottamaan tuttuja ääniä kuten oman äidin äänen (Suoniemi 2008, 21). Äidin sydämen syke on ääni, johon jokainen lapsi on jo ennen syntymäänsä tutustunut ja millä uskotaan olevan vaikutuksia ihmisen myöhempään musiikilliseen elämään (Karma 1986, 81). Tonaalisen järjestelmän hahmottaminen alkaa heti syntymästä tai mahdollisesti jo ennen sitä. Sen omaksuminen on tehokkainta lapsuudessa ja kouluiässä. (Ahonen 2004, 84.)

Musiikillisten kykyjen kehittymisen kannalta on todennäköisesti tärkeää, että lapsella on mahdollisuus kuulla riittävästi musiikkia. Vaikka musiikin runsas kuuleminen ei takaa hyvän musiikillisen lahjakkuuden kehittymistä, se antaa lapselle kuitenkin mahdollisuuden kehittyä edellytystensä mukaisesti. Tutkimuksissa on huomattu, että musiikillisesti menestyneille lapsille on laulettu tai heidän kanssaan on aloitettu jonkinlainen musiikkitoiminta jo varhaislapsuudessa. Lapsi oppii toistamalla ja jos hänen vanhempansa käyttävät musiikillisiä ilmaisukeinoja, myös lapsella on suotuisat mahdollisuudet oppia käyttämään niitä. (Ahonen 2004, 35; Karma 1986, 82.)

Harjoittelulla on taas katsottu olevan vaikutusta sekä ihmisen fyysisiin että henkisiin ominaisuuksiin. Harjoittelun kautta ihmisen elimistö muovautuu erilaisten tehtäväluiden vaatimuksiin. Esimerkiksi pianistien ja viulistien kyynärvarren liikkuvuus muuttuu epäergonomisen soittoasennon myötä liikkuvammaksi. Tällainen ihmiselimistön muokautuminen vaikuttaa myönteisesti instrumentin hallintaan ja sitä kautta vahvistaa musikaalisuutta. Harjoittelun vaikutuksesta ihmisen henkisiin ominaisuuksiin on taas saatu viitteitä aivotutkimuksella. Muusikoiden ja ei-muusikoiden aivoissa on havaittu selviä eroja. Vaikka tulosta voidaan periaatteessa selittää geneettisesti, tutkijat päätyvät kuitenkin tulkintaan jonka mukaan aivojen rakenne muuttuu soittamisen tai laulamisen harjoittelun myötä. Tulkintaansa he perustelevat muun muassa sillä, että muutos aivoissa on johdonmukainen harjoittelun määrän kanssa. Harjoitteluun kannustava ja motivoiva ympäristö siis myös kehittää musikaalisuutta. (Ahonen 2003, 33.)

5 MUSIIKIN HARRASTAMISEN VAIKUTUS LAPSEN KEHITYKSEEN

1990-luvulla Berliinissä Hans Günther Bastian johdolla tehdyssä 8 vuotta kestäneessä tutkimuksessa saatiin paljon viitteitä siitä, että lapsen musiikkiharrastus kehittää lapsen henkistä kehitystä. Bastian perusajatuksena oli, että kaikki lapset ovat musikaalisia ja tutkimuksen kohderyhmänä oli lapsia kahdesta berliiniläisestä normaalista peruskoulusta. Näihin kouluihin laadittiin musiikkipainotteinen opetusohjelma, joka alkoi ensimmäiseltä luokalta ja joka piti sisällään kaksi musiikkituntia viikossa. Musiikkitunnit koostuivat yhteismusisoinnista ja jonkun instrumentin opiskelusta. Tutkimuksessa vertailtiin keskenään musiikkia harrastavia ja ei harrastavia lapsia. Tutkimuksen päätyttyä lapset olivat noin 12-vuotiaita. Kalevi Aho kertoo Bastian tutkimusta käsittelevässä referaatissaan, että tutkimustulokset olivat suorastaan sensaatiomaiset. Soittoharrastuksen positiivinen vaikutus näkyy selvästi esimerkiksi lasten sosiaalisen kyvykkyyden kehitymisessä. Lasten positiivinen suhtautuminen ikätovereihin parani musiikkiharrastuksen aloittamisen myötä. (Peda.net-kouluverkko 2013.)

Bastian tutkimus osoitti myös, että musisointi ja yhteissoitto kehittävät suuresti lasten sosiaalisia taitoja, mutta myös lasten älykkyyttä. Ero älykkyysosamäärässä musiikkia harrastavien ja ei-harrastavien lasten välillä oli suurimmillaan 8-10-vuotiailla lapsilla. Murrosikää lähestyessä ero alkoi kuitenkin tasaantua. Musiikkiharrastus vaikutti positiivisesti myös lasten luovuuteen, keskittymiskykyyn ja koulumenestykseen. Soitonopiskelu paransi lapsen koulusuorituksia kaikissa aineissa, mutta varsinkin matematiikassa, geometriassa, äidinkielessä ja vieraisissa kielissä. Myös Minna Huotilaisen ja Vesa Suutarisen mukaan musiikillinen harjaantuminen kehittää lapsen keskittymiskykyä ja mahdollisesti auttaa myös vieraiden kielten opiskelussa. (Peda.net-kouluverkko, 2013; Huotilainen & Putkinen 2008, 204.)

Musiikkiharrastus vaikuttaa siis voimakkaasti lapsen aivotoimintaan. Muusikon ja ei-muusikon kuulojärjestelmän toiminnassa ja liikkeiden säätelyn harjaantumisessa on suuria eroja ja nämä edellä mainitut toiminnan muutokset muokkaavat muusikoksi kasvavan lapsen aivojen rakennetta ja toimintaa, varsinkin varhaislapsuudessa. Lapsen kuulokyky kehittyy ja kuulojärjestelmän toiminta tehostuu musiikillisen harjaantumisen myötä. Musiikkileikkikoulua käyvä lapsi harjaantuu muun muassa äänen ominaisuuksien kuuntelemiseen ja tuottamiseen. (Huotilainen & Putkinen 2008, 204.)

Musiikin harrastaminen kehittää myös lapsen motorisia kykyjä ja valmiuksia, toteavat Huotilainen ja Putkinen (2008). Käsien hienomotoriikasta vastaavat aivokuoren alueet saavat harjoitusta, kun lapsi käyttää käsiään soittaessaan jotain instrumenttia. Nuottien lukemisen harjoittelu taas vastaa aivojen kannalta pitkälti samaa kuin tekstin lukeminen ja näin ollen nuottien lukeminen on myös tekstin lukemista harjoittava tehtävä. Musiikki herättää myös tunteita ihmisissä ja musiikkia harrastavat lapset saattavatkin olla muita lapsia alttiimpia tunne-elämyksille ja tunteiden ilmaisemiselle. (Huotilainen & Putkinen 2008, 204.)

6 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSAINEISTO

6.1 Kyselylomaketutkimus

Valitsin työni aineiston keruun menetelmäksi kyselyn, jonka toteutin Pirkanmaan musiikkiopiston kanssa yhteistyössä. Käyttämästäni menetelmästä voi käyttää myös nimeä kyselylomaketutkimus (Aaltola & Valli 2001, 100). Kyselyyn päädyin siksi, että se on suhteellisen helppo tapa tavoittaa suuri joukko ihmisiä. Henkilökohtaisia tapaamisia ei tarvita ja kyselyyn vastaajat saavat itse määritellä, milloin kyselyyn vastaavat ja toisaalta he pysyvät myös anonyymeinä. Kyselylomaketutkimuksessa on Aaltolan ja Vallin (2001, 101) mukaan myös muita hyviä puolia. Ensinnäkin, kyselyssä on mahdollisuus esittää runsaasti kysymyksiä ja toiseksi, kyselyn luotettavuutta parantaa se, että kysely esitetään jokaiselle koehenkilölle täysin samassa muodossa. Kyselylomaketutkimuksen heikkous Aaltolan ja Vallin (2001, 101) mukaan on taas se, että vastausprosentti jää usein alhaiseksi ja niin kävi valitettavasti myös tässä tutkimuksessa. Tämä voi johtua siitä, ettei kysely ollut tarpeeksi houkutteleva; osallistumisesta kyselyyn ei saanut mitään palkintoa. Voi myös olla, etteivät kaikki tutkimuksen kohderyhmään kuuluvat pitäneet tutkimusta tarpeeksi mielenkiintoisena. Kyselylomaketutkimuksessa on myös mahdollisuus väärinymmärtämiseen, koska vastaaja ei voi saada tarkentavaa informaatiota epäselvissä kysymyksissä (Aaltola & Valli 2001, 102).

Prosessi alkoi siten, että kokosin itselleni kyselymateriaalin ja teemat. Mietin millaiset kysymykset ja niistä saatavat vastaukset voisivat olla hyödyllisiä tutkimusongelmieni kannalta. Teemojen rajauksen jälkeen aloin miettimään kysymyksiä tarkemmin. Lähetin kyselystä myös tutkimuslupa-anomuksen Pirkanmaan musiikkiopiston rehtorille ja myöhemmin sainkin myöntävän vastauksen. Kun kysely oli valmis, se lähetettiin kaikille vuonna 2012 Pirkanmaan musiikkiopistossa aloittaneille lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen. Tarkoitus oli, että kyselyyn vastaavat musiikkia opiskelevien lasten vanhemmat. Tutkimuksen kohderyhmä sai tiedon kyselystä sähköpostitse ja sähköpostin lähettämisestä vastasi Pirkanmaan musiikkiopisto.

Kysely oli nettikysely ja otsikoin sen seuraavasti: Lasten ja nuorten valikoituminen musiikkioppilaitokseen. Kyselystä kävi ilmi, kuka kyselyn on laatinut ja miksi. Se muodostui viidestä eri teemasta: Lapsen tausta ja ympäristö, musiikkioppilaitoksen näkyvyys ja

markkinointi, vanhempien/hooltajien panos lapsen musiikillisessa kehityksessä, vanhempien/hooltajien tausta sekä musiikkiharrastusten kustannukset. Teemoittelu on yksi lähestymistapa, kun puhutaan laadullisesta tutkimuksesta. Sen tarkoitus on nostaa esiin, niin kuin aiemmin jo mainitsin, tutkimusongelmaa valaisevia tietoja (Eskola & Suoranta 1998, 174). Laadullisesta tutkimuksesta ja teemoittelusta puhun enemmän seuraavassa luvussa.

Kyselyn ensimmäinen teema, joka käsitteli lapsen taustaa ja ympäristöä, piti sisällään kysymyksiä koskien lapsen ikää, sukupuolta ja sitä, onko lapsi käynyt musiikkileikkikoulua tai pyrkinyt musiikkioppilaitokseen aiemmin. Myös lapsen sisaruksista, harrastuksista sekä musiikillisista intresseistä ja taipumuksista kysyttiin sekä siitä, miten lapsi on näyttänyt kiinnostuksensa musiikkia kohtaan ennen musiikkioppilaitokseen pyrkimistä. Toisessa teemassa eli musiikkioppilaitoksen näkyvyydessä ja markkinoinnissa pyrittiin saamaan selville, miten perheet ovat saaneet tietoa musiikkioppilaitoksesta ja että onko tietoa heidän mielestään saatavilla riittävästi. Kolmas teema taas käsitteli vanhempien/hooltajien panosta lapsen musiikillisessa kehityksessä. Tähän teemaan liittyen kysyin seuraavanlaisia kysymyksiä: ”Oletteko tietoisesti ohjanneet lastanne musiikin pariin?”, ”Miten tärkeänä pidätte sitä, että lapsi kykenee ilmaisemaan itseään musiikillisesti?” ja ”Pidätkö lapsenne musiikkiharrastusta kehittävänä?”. Neljäs teema koski vanhempien/hooltajien taustaa. Kysymykset tähän teemaan liittyen käsittelivät vanhempien/hooltajien koulutustasoa ja heidän musiikillisia intressejä. Viimeinen eli viides teema koski musiikkiharrastusten kustannuksia.

6.2 Teemahaastattelu

Koska kyselyyn tuli vastauksia niukasti ja tutkimukseni vaati vielä lisätietoa joidenkin kohtien osalta, lisäsin tutkimusmenetelmiini myös haastattelun. Halusin saada asiantuntijanäkökulman tutkimukseeni ja siksi pyysin haastateltavakseni kokeneen ja pitkäaikaisen Pirkanmaan musiikkiopistossa toimineen henkilön, jolla on pitkä kokemus myös Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykokeista.

Haastattelumuotona käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelun voi määritellä niin, että se on haastattelumuoto lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun väliltä. Lomakehaastattelu tarkoittaa sitä, että haastattelu tapahtuu lomakkeen ja tietyn ky-

symysjärjestyksen mukaan. Strukturoimatonta haastattelua voidaan taas kutsua syvähaastatteluksi, koska siinä haastateltavan tehtävä on syventää haastateltavan vastauksia ja rakentaa haastattelun jatko niiden varaan. Teemahaastattelun idea on lähestyä haastateltavaa teemoittain. Teemahaastattelun lähtökohta ei ole se, että haastateltavaa lähestytään muodoltaan tarkoin kysymyksin vaan pyritään saamaan aikaiseksi keskustelu haastattelijan ja haastateltavan välille. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 44-48.)

Valitsin haastattelun teemat silmällä pitäen tutkimusongelmiani. Paneuduin kuitenkin suhteellisen paljon haastattelussa pääsykokeisiin. Tämä sen takia, etteivät kyselyn tulokset juurikaan antaneet tietoa pääsykokeista. Pääsykokeet ovat kuitenkin tärkeässä roolissa kun mietitään, millaisilla syillä on vaikutusta musiikkioppilaitokseen pääsemiseen.

Haastattelu rakentui neljästä eri teemasta, jonka pohjalle pyrin keskustelun rakentamaan. Ensimmäisenä pyrin saamaan selville yleistä tietoa opistosta, esimerkiksi tilastotietoa Pirkanmaan musiikkiopistoon pyrkineistä ja sisään otetuista. Haastattelussa paneuduin myös selvittämään pääsykokeiden sisältöä eli sitä, millainen on pääsykokeiden rakenne ja miksi. Keskustelimme myös, ovatko pääsykokeet historian aikana muuttuneet ja millaisiin asioihin lautakunta kiinnittää erityisesti huomiota. Kolmas teemoista koski haastateltavan kokemuksia pääsykokeissa. Puhuimme siitä, millaiset asiat tuottavat vaikeuksia pääsykokeissa ja mikä taas on lautakunnan jäsenen kannalta palkitsevaa. Mietimme myös, olisiko asioita, joita voisi pääsykokeissa kehittää tai muuttaa. Viimeinen teemoista koski menestymistä pääsykokeissa. Haastateltava kertoi esimerkiksi pääsykokeiden pisteytyksestä ja siitä, millaiset kokelaat yleensä menestyvät pääsykokeissa. Lisäksi haastateltava kertoi myös työhistoriastaan sekä pedagogisista ajatuksistaan.

6.3 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineiston tuottamat tulokset vastasivat mielestäni hyvin tutkimusongelmiini. Tutkimukseni lähtökohta oli siis selvittää, millaiset syyt johtavat siihen, että lapsi alkaa opiskella musiikkia musiikkioppilaitoksessa ja millä tekijöillä on vaikutusta musiikkioppilaitokseen pääsemiseen. Kyselyllä pyrin selvittämään musiikkia harrastavien lasten ja heidän vanhempien taustoja ja näkemyksiään koskien musiikin harrastamista ja

musiikkioppilaitostoimintaa yleisesti. Haastattelun kautta selvitin taas tietoja koskien musiikkioppilaitoksen oppilasvalintoja ja tässä tapauksessa varsinkin Pirkanmaan musiikkiopiston oppilasvalintoja eli pääsykokeita.

Kysely siis lähetettiin kaikille Pirkanmaan musiikkiopistossa vuonan 2012 aloittaneille lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen. Haastateltavani, apulaisrehtori Timo Saarisen mukaan Pirkanmaan musiikkiopiston taiteen perusopetuksen musiikin laajaan oppimäärään hyväksyttiin vuonna 2012 72 uutta opiskelijaa. Vastauksia kyselyyn tuli 19 kappaletta eli alle kolmasosa tutkimuksen kohderyhmästä vastasi kyselyyn. Vastausten määrän perusteella päädyin laadulliseen tutkimukseen, koska vastausten määrä oli liian vähäinen määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimukseen. Määrällisessä tutkimuksessa käytetään täsmällisiä ja laskennallisia tilastoihin perustuvia menetelmiä (Jyväskylän yliopiston Koppa 2013), mutta tässä tapauksessa niihin pelkästään ei voitu keskittyä, koska kyselyyn tuli vastauksia suhteellisen vähän.

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on aineiston muodon kuvaus. Usein laadullista tutkimusta verrataan kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen. Laadullista tutkimusta voidaan kuvata sellaiseksi tieteelliseksi tutkimuksen menetelmäsuuntaukseksi, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia sekä merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan hyödyntää myös määrällisen tutkimuksen osa-alueita. (Eskola & Suoranta 2005, 13-15; Jyväskylän yliopiston Koppa 2013.)

Haastattelun kautta sain paljon hyödyllistä tietoa koskien musiikkioppilaitosten oppilasvalintoja ja varsinkin Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykokeita. Sain myös tilastotietoa koskien Pirkanmaan musiikkiopistoon vuonna 2012 hakeneista ja sisään otetuista. Kaikkiaan Pirkanmaan musiikkiopiston taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetukseen haki vuonna 2012 opiskelemaan yhteensä 291 lasta ja nuorta, joista 158 haki pop/jazz-puolelle ja 133 klassiselle puolelle. Sisään otettiin 72 hakijaa ja näistä hakijoista klassiselle puolelle pääsi 57 hakijaa ja pop/jazz-puolelle 15 hakijaa. Haastattelun myötä sain myös yksityiskohtaista tietoa koskien Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykokeita. Sain tietää Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykokeiden selkeän rakenteen, pääsykokeiden käytännöstä ja pisteytyksestä sekä pääsykokeiden historiasta.

6.4 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen toteuttamisessa otin huomioon Tutkimuseettisen neuvottelukunnan asettamat ohjeet koskien hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa vain, jos tutkimus on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja... 2012, 6.)

Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtana on rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä. Tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden arvioinnissa tulee ottaa edellä mainitut seikat huomioon. Tutkimus tulee toteuttaa tieteellisen tiedon luonteelle ominaisesti eli avoimesti ja vastuullisesti. Tutkijan tulee ottaa myös muiden tutkijoiden työn saavutukset huomioon kunnioittaen heidän tekemää työtä ja viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. Tarvittavat tutkimusluvut tulee hankkia ja selvittää periaatteet, vastuullisuus ja velvollisuudet ennen tutkimustyön aloittamista. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja... 2013, 6-7.)

Ensimmäinen tutkimuseettinen asia, jonka tutkimustyössä otin huomioon oli tutkimusluvun hakeminen. Kyselyn laadinnassa ja kysymysten tekemisessä otin hyvää tieteellistä käytäntöä koskevien ohjeiden lisäksi huomioon myös Vallin (2001, 100) ohjeet hyvän kyselylomaketutkimuksen toteuttamiseen. Niissä painotettiin huolellisuutta sekä sitä, että kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja niitä lähdetään rakentamaan tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimusongelmien mukaisesti. Myös ohjeistus, kysymysten looginen eteneminen ja ulkoasu ovat Aaltolan ja Vallin (2001, 100) mukaan kyselylomaketutkimusta toteuttaessa tärkeitä. Pyrinkin tekemään kyselyn mahdollisimman helpoksi niin, että kyselyn kysymykset olivat ymmärrettäviä ja myös tarvittavat ohjeet helposti nähtävillä.

Kyselyn toteutuksessa oli taas tärkeää, että kyselyyn osallistuvat olivat täysin vapaaehtoisesti ja anonymisti mukana tutkimuksessa. Kerroin tästä asiasta selkeästi kyselyn saatekirjeessä, mikä siis toimitettiin kaikille kyselytutkimukseen kutsutuille. Kyselyyn osallistuneiden henkilöllisyys ei missään vaiheessa tutkimusta eikä myöskään tutkimustyön jälkeen tulisi selviämään.

Muiden tutkijoiden aiemmat tutkimukset, jotka liittyvät työni aiheeseen pyrin myös selvittämään ennen tutkimustyöni aloittamista. Näistä tietooni tulleista tutkimuksista kerron teoreettisessa viitekehyksessä sekä viittaan näihin tutkimuksiin myös selkeästi tutkimustuloksissani.

Haastattelun pyrin toteuttamaan myös silmällä pitäen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Haastattelutilanteessa otin myös huomioon Hirsjärven ja Hurmeen (2004, 78-183) laatimat ohjeet koskien haastattelun toteutusta sekä haastatteluaineiston analyysia ja tulkintaa. Tallensin myös haastattelun asianmukaisella haastatteluun soveltuvalla laitteella. Apulaisrehtori Timo Saarinen antoi minulle luvan käyttää nimeään tässä opinnäytetyössä.

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni teoreettisen viitekehyksen kirjoittaminen paljastaa kuinka monimutkaisesta ja moniulotteisesta asiasta on kysymys kun puhutaan musikaalisuudesta. Musikaalisuutta on vaikea määrittää ja sen mittaamiseenkin liittyy paljon hankaluuksia. Halusin selvittää opinnäytetyöni kautta millaiset lapset valikoituvat harrastamaan musiikkia musiikkioppilaitokseen ja millaisilla tekijöillä on vaikutusta musiikkioppilaitokseen pääsemiseen.

Koska musiikin harrastamisella on katsottu olevan paljon myönteisiä vaikutuksia (ks. Huotinen & Putkinen 2008, 204), sen soisi olevan kaikkien ihmisten oikeus. Halusin selvittää, voiko esimerkiksi lapsen vanhempien sosiaalisella taustalla olla merkitystä lapsen musiikkiharrastukseen. Toisaalta olen monesti pohtinut, mittaavatko musiikkioppilaitosten pääsykokeet tarpeeksi laajasti musikaalisuutta, esimerkiksi musikaalista luovuutta vai painottuvatko oppilaitosten pääsykokeet enemmänkin lapsen kykyjen mittaamiseen, esimerkiksi laulu- ja soittotaidon sekä musiikillisen muistin mittaamiseen. Arvostetaanko Suomen musiikkioppilaitoksissa liian vähän musiikillista luovuutta ja kekseliäisyyttä? Pohdin myös, voivatko musiikkileikkikoulun käyneet lapset olla etulyöntiasemassa muihin lapsiin verrattuna musiikkiopistojen pääsykokeissa. Paneuduin myös tutkimuksessa selvittämään, millainen näkyvyys Pirkanmaan musiikkiopistolla ja sen pääsykokeilla on.

Tein siis kyselyn Pirkanmaan musiikkiopiston vuonna 2012 aloittaneille oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Haastattelin myös tutkimukseeni Pirkanmaan musiikkiopiston apulaisrehtoria Timo Saarista.

Vastauksia kyselyyn tuli 19 kappaletta. Kysely lähetettiin kaikille vuonna 2012 Pirkanmaan musiikkiopistossa aloittaneille lapsille ja nuorille. Vuonna 2012 Pirkanmaan musiikkiopiston laajaan oppimäärään valittiin 72 uutta opiskelijaa. Vastausten vähäisen määrän takia yleistyksiä Pirkanmaan musiikkiopiston tilasta ei pysty tämän kyselyn perusteella tekemään vaan käsittelen tutkimustuloksia tutkimukseen osallistuneessa joukossa ilmenevänä.

Kun kysyttiin musiikkioppilaitoksen näkyvyydestä ja markkinoinnista, 11 kyselyyn vastanneesta kertoi saavansa tietoa musiikkioppilaitoksista ja sen pääsykokeista interne-

tin välityksellä. Yhdeksän vastaajista kertoi sen sijaan, että on tiennyt musiikkioppilaitoksen toiminnasta ja pääsykokeista jo pidempään. 16 kyselyyn vastanneesta oli sitä mieltä, että tietoa on saatavilla paljon tai melko paljon. Vain kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että tietoa on saatavilla melko vähän.

Näyttääkin siltä, että tietoa musiikkioppilaitoksista ja sen pääsykokeista on saatavilla tarpeeksi. Toisaalta, kyselyyn osallistui vain sellaisia ihmisiä, jotka opiskelevat jo musiikkioppilaitoksessa. Tämä opinnäytetyö ei anna vastauksia siihen, millainen näkyvyys musiikkioppilaitoksella on yleisesti Suomessa. Tietävätkö kaikki ihmiset, varsinkin perheet tarpeeksi paljon musiikkioppilaitostoiminnasta?

Tutkimuksessani on noussut esille kaksi asiaa, jotka vaikuttavat merkittävästi lasten musiikkioppilaitokseen valikoitumiseen: pääsykokeet sekä lapsen vanhemmat. Seuraavissa luvuissa kerron näistä asioista enemmän. Pohdin myös lapsen taustan ja geeniperimän vaikutusta lapsen musiikkioppilaitokseen valikoitumiseen.

7.1 Lapsen tausta ja musikaalisuus

Geeniperimällä on katsottu olevan vaikutusta joiltakin osin ihmisen musikaalisuuteen (ks. Ahonen 2003, 23). Periaatteessa kyselyn tulokset voivat joiltakin osin viitata siihen, että lapsen synnynnäisillä taipumuksilla olisi vaikutusta musiikkioppilaitokseen valikoitumiseen. Näitä tuloksia ovat esimerkiksi asiat, jotka liittyvät lapsen musikaaliseen ilmaisuun varhaislapsuudessa tai ennen soittoharrastuksen aloittamista. Toisaalta näihin asioihin ovat voineet vaikuttaa paljon myös lapsen vanhemmat tai esimerkiksi sisarukset heidän omalla musiikillisella toiminnallaan.

Kun esimerkiksi kysytään, miten lapsi näyttää musikaalisuuttaan ennen soittoharrastuksen aloittamista, 15 kyselyyn vastanneesta kertoi, että lapsi lauloi usein ja kuunteli musiikkia usein. Yksitoista kyselyyn vastanneista ilmoitti, että lapsi soitti jotakin instrumenttia. Kymmenen vastaajaa sen sijaan mainitsi, että lapsi tanssi usein. Voisivatko nämä seikat viitata musiikillisen geeniperimän vaikutukseen?

Tähän kysymykseen opinnäytetyöni ei niinkään vastaa, vaan kenties kyseisen aiheen tutkimista pitäisi lähestyä myös lääketieteellisessä valossa. Kuitenkin opinnäytetyön

teoreettisen viitekehyksen ja tutkimukseni valossa pidän todennäköisenä, että musiikillisesta geeniperimästä on hyötyä musiikkioppilaitoksiin valikoitumisessa, vaikka luultavasti näiden musiikillisten kykyjen puhkeamiseen tarvitaan myös musiikillisesti kannustava ympäristö. Voi siis olla, että ilman musiikillisesti myönteistä ympäristöä lapsen musiikillisesta geeniperimästä ei ole hyötyä, kun puhutaan musiikkioppilaitoksiin valikoitumisesta.

Geeniperimän vaikutus tulee sen sijaan todennäköisesti näkyviin lapsen myöhemmissä musiikkiopinnoissa. Esimerkiksi absoluuttisen sävelkorvan katsotaan olevan joltakin osin perinnöllinen ominaisuus (ks. Järvelä & Leisiö 2009, 67-71) ja se näkyy todennäköisesti jollain tavalla lapsen musiikillisessa menestyksessä. Tietysti absoluuttisen sävelkorvan omaaminen voi vaikuttaa myönteisesti musiikkioppilaitoksen pääsykokeissa, mutta hakeutuisiko absoluuttisen sävelkorvan omaava lapsi musiikkioppilaitokseen ilman kannustavia vanhempia? Tai ylipäättänsä tulevatko lapsen musiikilliset kyvyt esille ympäristössä, missä musiikillista ilmaisua ja musiikkia yleensäkin ei arvosteta? Toisaalta lapsen oma musiikillinen suuntautuminen ja motivaatio musiikkia kohtaan ovat kyselyn vastausten perusteella tärkeitä; vastaajista 14 ilmoitti aloittavansa musiikkiopinnot, koska halusi itse niin tehdä. Mutta tämä kyselyn tulos ei niinkään viittaa geeniperimän vaikutukseen vaan enemmänkin lapsen omiin intresseihin, joihin mahdollisesti myös vanhemmat ovat vaikuttaneet.

Tutkimukseni yksi kohta oli myös selvittää, voiko musiikkileikkikoulua käyneillä lapsilla olla paremmat mahdollisuudet päästä musiikkioppilaitokseen kuin muilla lapsilla. Kyselyyn vastanneista kymmenen yhdeksästätoista olivat käyneet musiikkileikkikoulua ennen musiikkiopistoon pyrkimistä. Myös apulaisrehtori Saarisen käsitys on, että noin puolet vuonna 2012 Pirkanmaan musiikkiopistoon hyväksytyistä olivat käyneet musiikkileikkikoulua. Näyttääkin siltä, että lapset jotka eivät ole käyneet musiikkileikkikoulua voivat pärjätä musiikkioppilaitoksen pääsykokeissa siinä missä musiikkileikkikoulua käyneet lapset. Kuitenkin Saarinen mainitsee, että hän näkisi musiikkileikkikoulutautan olevan myönteisesti vaikuttava asia, kun puhutaan musiikkioppilaitosten pääsykokeista.

Kyselyn perusteella näyttää siltä, että musiikkia harrastavat lapset ovat aktiivisia harrastajia. 13 vastaajaa kertoi, että lapsella on musiikin lisäksi yksi säännöllinen harrastus. Kolmella lapsella sen sijaan oli useampi säännöllinen harrastus. Neljällä kyselyyn vas-

tanneesta ei ollut musiikin lisäksi harrastuksia. Musiikkia harrastavat tytöt suosivat kyselyn mukaan tanssillista liikuntaa, jota kertoi harrastavan esimerkiksi baletin tai tanssin muodossa kuusi kyselyyn vastannutta tyttöä. Pojat taas suosivat joukkuelajeja kuten jalkapalloa, sählyä tai jääkiekkoa, mutta myös uinti ja tennis mainittiin.

Kysely antoi seuraavanlaisia tuloksia kun kysyttiin lapsen ikää hänen aloittaessaan musiikkiopinnot: kolme aloitti musiikkiopinnot 5-vuotiaana, neljä aloitti opinnot 6-vuotiaana, kolme aloitti opinnot 7-vuotiaana, neljä aloitti opinnot 8-vuotiaana, kolme aloitti opinnot 9-vuotiaana, yksi aloitti opinnot 10-vuotiaana ja yksi aloitti opinnot 12-vuotiaana. Kyselyyn vastanneista lapsista 12 asui eri kaupunginosissa ympäri Tamperettä ja seitsemän kyselyyn osallistunutta kertoi asuvansa Kangasalla. Tutkimusotoksessa oli siis monenikäisiä lapsia eri puolilta kaupunkia.

Kyselyyn vastanneista lapsista 12 oli tyttöjä ja 7 poikia. Tyttöjä pyrkiikin musiikkioppilaitoksiin enemmän (ks. Hirvonen & Hurme 2003, 42). Kyselyn perusteella tyttöjä myös valitaan enemmän.

7.2 Vanhempien ja muiden läheisten merkitys lapsen musiikkiharrastuksessa

Kun mietitään millaiset asiat johtavat siihen, että lapsi alkaa opiskella musiikkia musiikkioppilaitoksessa, yksi asia on noussut tutkimuksessani jatkuvasti esille; vanhempien suhtautumisella musiikkiin on hyvin merkittävä rooli lapsen musiikillisessa elämässä. Kyselyyn vastanneista vanhemmista kaikki pitivät lapsen musiikkiharrastusta kehittäväenä ja heillä oli muutenkin myönteinen suhde musiikkiin. Kyselyyn vastanneiden vanhempien mielestä musiikkiharrastus on kehittävää, koska heidän mielestään se muun muassa kehittää tunneilmaisua, pitkäjänteisyyttä, keskittymiskykyä, aivotoimintaa ja musiikin avulla voi luoda sosiaalisia suhteita. Musiikin kehittävydestä esimerkiksi keskittymiskykyyn ja aivotoimintaan onkin saatu myönteisiä tutkimustuloksia (ks. Huotilainen & Putkinen 2008, 204). Tämän tiedon valossa näyttäisi myös siltä, että tässä tutkimusotoksessa lasten vanhempien tiedostavuudella tiedettä ja tutkimuksia kohtaan on jonkinlaista merkitystä lapsen musiikkiharrastuksen aloittamiseen.

Vanhempien panos lapsen musiikkiharrastuksen aloittamiseen näkyy kyselyn vastauksista myös niin, että vain kaksi vanhemmista ilmoitti, etteivät he ole tietoisesti ohjanneet

lastaan musiikin pariin. Kaikki loput vastaajat olivat tietoisesti ohjanneet lastaan musiikin pariin esimerkiksi laulamalla tai soittamalla heille tai käymällä konserteissa heidän kanssaan. Suurin osa kyselyyn vastanneista vanhemmista oli harrastanut itse musiikkia jossain muodossa jossakin vaiheessa elämää. Kaikki vanhemmat pitivät myös musiikillista ilmaisua tärkeänä. He perustelivat tätä muun muassa niin että musiikki kehittää kykyä ilmaista ja käsitellä tunteita.

Myös Ahosen (ks. 2003, 35) mielestä vanhempien merkitys on ilmeinen kun puhutaan lapsen musiikkiharrastuksesta. Ahosen mukaan musiikillisesti menestyneille lapsille on laulettu paljon tai heidän kanssaan on harrastettu jonkinlaista musiikkitoimintaa varhaislapsuudessa.

Apulaisrehtori Timo Saarinen pitää myös vanhempien panosta tärkeänä kun puhutaan lapsen musiikkiharrastuksesta. Saarinen mainitsee ajatuksen, jonka on kollegaltaan kuullut: ”Alle 12-vuotiaalla ei ole omaa harrastusta”. Saarinen sanoo, että jos resurssit antaisivat periksi, kaikilla hakijoilla pitäisi olla pääsykokeissa mukana huoltaja, joka myös haastateltaisiin. Tätä Saarinen perustelee sillä, että lapsen pitäisi saada kannustusta kotoa musiikin harrastamiseen ja harjoittelemiseen. Pirkanmaan musiikkiopisto järjestääkin joka syksy uusille oppilaille ja heidän vanhemmilleen infotilaisuuden, missä kerrotaan musiikin opiskelusta musiikkioppilaitoksessa. Saarinen kertoo, että kaikille perheille ei ole välttämättä selvillä, miten monimuotoisesta ja aikaa vievästä harrastuksesta on kyse, kun opiskellaan musiikkioppilaitoksessa.

Vanhempien koulutustaustan on todettu olevan myös yhteydessä lapsen musiikkiharrastukseen. Korkeammin koulutetut vanhemmat pitävät musiikkikasvatusta tärkeämpänä kuin alemman koulutustason omaavat (ks. Syrjäläinen 1991, 47). Kyselyyn vastanneista isistä kahdella oli yliopistollinen jatkotutkinto. Kolme isää ilmoitti, että heillä on ylempi korkeakoulututkinto ja kolme isää ilmoitti, että heillä on akateeminen loppututkinto. Yksi vastaajista ei halunnut ilmoittaa koulutustasoaan, mutta kaikilla muilla oli vähintään toisen asteen tutkinto. Myös äitien kohdalla yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikilla oli vähintään toisen asteen tutkinto. Seitsemän äitiä ilmoitti, että heillä on ylempi korkeakoulututkinto. Yksi ilmoitti omaavansa yliopistollisen jatkotutkinnon ja kaksi ilmoitti, että heillä on akateeminen loppututkinto. Ammattikorkeakoulututkinnon ilmoitti kolme kyselyyn vastannutta äitiä ja kolme kyselyyn vastannutta isää. Kyselyn perusteella ei voi tässä suhteessa kuitenkaan mitään sen suurempia johtopäätöksiä tehdä.

Voihan olla, että korkeasti koulutetuilla vanhemmilla verrattuna matalammin koulutettuihin vanhempiin oli pienempi kynnys osallistua kyselyyn.

Muita henkilöitä, jotka vaikuttavat lapsen musiikkiharrastuksen aloitukseen voivat olla kyselyn mukaan sisarukset, opettajat ja kaverit. Monen vastaajan kohdalla myös sisarukset harrastivat musiikkia.

7.3 Pääsykokeet

Kun olen tutkinut musiikkiopistojen pääsykokeita ja rakenteita on käynyt ilmi, että pääsykoemallit vaihtelevat opistojen välillä. Musiikkioppilaitosten pääsykokeissa mitataan kuitenkin myös paljon samankaltaisia asioita kuten soitto- ja laulutaitoa (ks. Vartiainen 2007, 28-30). Saavutustesti josta Lotti (1986, 42) puhuu, on edelleenkin ajankohtainen suomalaisten musiikkioppilaitosten pääsykoejärjestelmässä. Monien oppilaitosten pääsykokeissa pyritään myös saamaan selville oppilaan motivaatio musiikkiharrastusta kohtaan.

Pirkanmaan musiikkiopistossa mitataan Saarisen mukaan juurikin edellä mainittuja asioita. Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykoe muodostuu sekä klassisella että pop/jazz-puolella seuraavista asioista: rytmin ja melodian toistotehtävä sekä laulukoe. Lautakunta arvioi myös hakijan soveltuvuutta testin aikana. Vanhemmilta hakijoilta odotetaan myös soittonäytettä.

Musiikkioppilaitosten pääsykokeita tutkiessa ja pohtiessani olen tullut seuraavanlaisen kysymyksen eteen: Mitkä ovat musiikkioppilaitosten toiminnan päämäärät? Suomen Opetushallituksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa mainitaan, että opetuksen tavoite on antaa oppilaalle hyvät edellytykset hyvälle musiikkisuhteelle sekä kehittää oppilaan henkistä kasvua ja luovuutta (ks. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan... 2002, 6). Mitä tarkoitetaan tällä hyvällä musiikkisuhteella? Ja miten musiikkioppilaitokset ottavat huomioon oppilaan henkisen kasvun ja luovuuden kehittämisen pääsykokeissa ja opetuksessa?

Musikaalisuuden voi jakaa kolmeen osaan, joka käsittää luovuuden ja tulkinnan kyvyn, korvan kyvyt sekä musiikin herättämät tunnereaktiot (ks. Suoniemi 2008, 16). Jos tämä käsitys loisi pohjan musiikkikulttuurissamme, vastaisivatko musiikkioppilaitosten toi-

minta ja oppilaitosten pääsykokeet tähän käsitykseen? Miten pääsykokeissa otetaan huomioon lapsen taipumus luovuuteen ja mielikuvitukseen, jotka mielestäni ovat tärkeitä kykyjä musiikin ammattilaiselle. Entä musiikin herättämät tunnereaktiot, miten ne huomioidaan musiikkioppilaitosten opetuksessa tai pääsykokeissa? Helsingissä muuttamassa musiikkioppilaitoksessa on otettu pääsykokeissa käyttöön improvisointiosio (ks. Vartiainen 2007, 34), mutta muuten luovuuden mittaaminen musiikkioppilaitosten pääsykokeissa on vähäistä. Toisaalta voi myös miettiä, voiko luovuutta tai mielikuvitusta mitata.

Haastattelussa Saarinen myöntää, ettei pääsykokeiden testien osa-alueissa painoteta oikeastaan millään tavalla luovuutta tai musiikillista mielikuvitusta. Hän mainitsee, ettei näiden seikkojen painottaminen ole ehkä tarpeellisia sen takia, että harrastaminen musiikkioppilaitoksissa painottuu alkuvuosina enemmänkin soittimen tai oman äänen hallintaan. Saarinen pitää kyllä luovuutta tärkeänä osana taidekasvatusta ja ehkä jopa haluaisi lisätä luovuuden ja mielikuvituksen sijaa pääsykokeissa sekä musiikkioppilaitoksessa yleensäkin. Ikävä tosiasia on kuitenkin hänen mielestään se, että jollakin tavalla lapset on valikoitava musiikkioppilaitokseen ja kaikki halukkaat eivät pääse sisälle taloudellisten resurssien takia. Valtio myöntää tietyn määrän tukea musiikkioppilaitostoimintaan vuodessa ja sen puitteissa on toimittava.

Kyselyyn vastanneista 18 ei ollut pyrkinyt musiikkiopistoon aiemmin. Tämä herättääkin kysymyksen siitä, voiko pääsykokeissa mitattavaa musikaalisuutta ja muuta osaamista kehittää? Musikaalisuus on osittain perinnöllistä, mutta tutkimukset osoittavat, että tiettyjä musikaalisuuden osa-alueita voi kehittää. (ks. Karma 1986, 55.) Vai onko niin, että jo kerran musiikkioppilaitokseen pyrkineillä on suurempi kynnys pyrkiä uudelleen? Jos otetaan huomioon Pirkanmaan musiikkiopiston pääsykokeen rakenne (ks. Pirkanmaan musiikkiopisto 2013), voisi olettaa, että kysymys on enemmänkin jälkimmäisestä mainitsemastani asiasta koska Pirkanmaan musiikkiopistossa mitataan kykyjä, joita harjoituksella voi parantaa. Näitä kykyjä ovat soitto- ja laulutaito. Rytmin ja melodian toistotehtävät, joita siis Pirkanmaan musiikkiopisto pääsykokeissaan käyttää, voivat ainakin osittain myös olla harjoituksella parannettavia tehtäviä.

Haastateltavani Saarinen ei ole yllättynyt kyselyn tuloksesta, joka liittyy musiikkioppilaitokseen uudelleen hakemiseen. Saarinen kertoo, että aikaisemmin hakeneita näkee suhteellisen harvoin pääsykokeissa uudelleen. Hänen mielestään tämä johtuu osittain

ainakin siitä, että musiikillisesti motivoituneille lapsille hankitaan harrastuspaikka toisesta oppilaitoksesta, eikä Pirkanmaan musiikkiopiston oppilaspaikalle ole enää tarvetta. Saarinen myös kertoo, että jos kuitenkin samat lapset hakevat uudestaan oppilaitokseen, heidän menestys pääsykokeissa ei yleensä juurikaan parane. Hän kuitenkin lisää, että tietysti joukossa on joskus myös poikkeuksia, eikä yleistyksiä siksi pysty tekemään.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni tutkimuksen valossa näyttää siltä, että vanhempien panos ja pääsykokeissa menestyminen nousevat suurimpaan rooliin kun mietitään millaisilla syillä on vaikutusta musiikkioppilaitokseen valikoitumiseen. Toteuttamani kyselylomaketutkimus ja aiemmat tutkimukset antavat paljon viitteitä siitä, että vanhempien myönteinen suhtautuminen musiikkiin edesauttaa lapsen valikoitumista musiikkioppilaitokseen. Vanhempien myönteinen suhtautuminen ei kuitenkaan pelkästään riitä, vaan lapsen pitää myös menestyä musiikkioppilaitoksen pääsykokeissa päästäkseen opiskelemaan musiikkia musiikkioppilaitokseen. Toisaalta musiikillisesti myönteinen ympäristö ja musiikillisesti aktiiviset vanhemmat kehittävät todennäköisesti niitä kykyjä, joita pääsykokeissa mitataan.

Nämä kaksi seikkaa herättävät pienen epäilyksen siitä, onko musiikin opiskelu musiikkioppilaitoksissa kaikkien lasten saavutettavissa oleva oikeus?

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus ovat muutamia niistä arvoista, joiden varaan haluaisin yhteiskuntamme rakentuvan. Mielestäni kaikilla tulisi olla ainakin mahdollisuus tavoitella niitä asioita, joissa kokee olevansa hyvä. Jos ajatellaan, että ihminen haluaa työllistyä esimerkiksi klassisen musiikin osaajaksi, on suhteellisen tärkeää tai ainakin hyödyllistä, että ura musiikkiopinnoissa aloitetaan jo varsin nuorena. Useat musiikkialan ammattilaiset ovat aloittaneet musiikkiopintonsa suhteellisen nuorella iällä musiikkioppilaitoksessa, jonka pääsykokeisiin vanhempien kannustamana he ovat menneet pyrkimään. Itse asiassa vanhemmat siis ovat luomassa lapsen musiikkiuraa jo lapsen varhaislapsuudessa. Mitä pidemmälle lapsen musiikkiharrastuksen aloitus menee, sitä epätodennäköisempää luultavasti on, että hän myöhemmin työllistyy musiikin parissa.

Vanhempien tai huoltajien merkitys näkyy varmasti myös muilla elämän osa-alueilla. Kaikki lapsuudessa koetut hyvät sekä huonot kokemukset voivat heijastua ihmisen myöhempään elämään. Mielestäni minun, tulevan musiikkipedagogin, sekä muidenkin kasvattajien ja päättäjien olisi syytä pohtia, miten voisimme rakentaa yhteiskuntamme parempaan suuntaan, siis että kaikille lapsille annettaisiin mahdollisuuksia ja eväitä hyvään ja menestyksekkääseen elämään.

Tulevana musiikkipedagogina olen huolissani myös siitä, kuinka yhteiskunnassamme suhtaudutaan musiikkiin ja muihin taiteen muotoihin. Viime aikoina on esimerkiksi käyty keskusteluja siitä, pitäisikö peruskoulujen taideaineiden opetusta vähentää. Myös opiskelupaikkoja musiikin ja muidenkin taiteen alojen ammattiopinnoissa on vähennetty. Tätä on vaikea käsittää, kun esimerkiksi musiikin vaikutuksesta ihmisen henkiseen kehitykseen on saatu niin paljon positiivisia tutkimustuloksia (ks. Peda.net-kouluverkko 2013). Oman kokemukseni myötä olen myös hyvin vakuuttunut siitä, että musiikilla ja taiteella voi olla hyvin suuri vaikutus ihmisen elämässä.

Niin kuin opinnäytetyöni teoreettisesta viitekehystä ilmenee, musiikkioppilaitos ei ole onneksi ainoa mahdollinen paikka missä lapsi voi musiikkia harrastaa. Suomessa on ainakin toistaiseksi vielä paikkoja, joihin pääsee ilman pääsykoetta harrastamaan musiikkia ja vielä suhteellisen edullisesti (ks. Musiikinopetus Suomessa 2007). Näiden paikkojen olemassaolo tulee turvata ja näin ollen taata useamman lapsen mahdollisuudet musiikin harrastamiseen.

Toivon myös keskustelua musiikkioppilaitosten toimivuudesta ja niiden tilasta Suomessa. Musiikkioppilaitoksilla on pitkät perinteet Suomessa ja jotkut sen arvot ja toimintamallit eivät ole juurikaan historian saatossa muuttuneet (ks. Musiikkioppilaitosten liitto 2013). Pohtimisen arvoista on, vastaako musiikkioppilaitos nyky-yhteiskuntamme tarpeisiin? Olisiko asioita joita tulisi kehittää ja ottaa huomioon musiikkioppilaitostoiminnassa? Voisiko musiikkioppilaitosta tuoda lähemmäksi niitäkin ihmisiä, jotka eivät välttämättä kyvyistään huolimatta musiikkioppilaitokseen koskaan päädy? Olisiko mahdollista tehdä musiikin opiskelusta enemmän luovuuteen kannustavaa?

Niin kuin jo monesti on tullut ilmi, musiikilla on suuri vaikutus ihmiseen. Monen asian, myös musiikkikasvatuksen, arvon näkee vasta sitten kun sitä ei enää ole. Toivon, että yhteiskunnassamme pidetään kiinni tärkeästä musiikkikasvatuksesta ja myös pyritään sitä kehittämään niin, että mahdollisimman monet ja monenlaiset ihmiset pääsevät siitä nauttimaan. Musiikki on ilo, josta kaikkien halukkaiden pitäisi päästä nauttimaan.

Lopuksi haluan vielä siteerata laulua, joka on inspiroinut minua osaltaan opinnäytetyöni tekemisessä. Laulun sanomassa korostuu musiikin ilo ja se, mitä kaikkea ihminen voi saada musiikin kautta lähtökohdistaan huolimatta. Mitä elämä olisikaan ilman musiikkia?

*I'm nothing special, in fact I'm a bit of a bore
If I tell a joke, you've probably heard it before
But I have a talent, a wonderful thing
'cause everyone listens when I start to sing
I'm so grateful and proud
All I want is to sing it out loud*

*So I say
Thank you for the music, the songs I'm singing
Thanks for all the joy they're bringing
Who can live without it, I ask in all honesty
What would life be?
Without a song or a dance what are we?
So I say thank you for the music
For giving it to me*

*Mother says I was a dancer before I could walk
She says I began to sing long before I could talk
And I've often wondered, how did it all start?
Who found out that nothing can capture a heart
Like a melody can?
Well, whoever it was, I'm a fan*

*So I say
Thank you for the music...*

*I've been so lucky, I am the girl with golden hair
I wanna sing it out to everybody
What a joy, what a life, what a chance!*

*So I say
Thank you for the music...*

(Björn Ulvaeus & Benny Anderson 1977)

9 LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummerus.

Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Tampere: Oy Finn Lectura Ab.

Andante, klassisen musiikin tietosanakirja. 2002. Helsinki: WSOY.

Eskola, J & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus.

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirvonen, A. 2003. Pikkupianisteista musiikin ammattilaisiksi. Solistisen koulutuksen musiikinopiskelijat identiteettinsä rakentajana. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta, kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö. Väitöskirja.

Huotilainen, M & Putkinen, V. 2008. Musiikkiharrastus vaikuttaa voimakkaasti lapsen aivotoimintaan. *Musiikki* 3-4/2008, 204-217.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje.

Jyväskylän yliopiston koppa. 2013. Julkaisupaikka Jyväskylän yliopiston opetus- ja kurssimateriaalille. Luettu 5.5.2013. <https://koppa.jyu.fi/>

Järvelä, I & Leisiö, T. 2009. Musikaalisuuden biologinen evoluutio. *Duodecim, Suomalainen lääkärisseura* 2009;125:25, 67–71.

Karma, K. 1986. Musiikkipsykologian perusteet. Suomen musiikkitieteellinen seura. Helsinki: Offset OY.

Karma, K. 1993. Musikaalisuudesta.

Lotti, T. 1988. Musikaalisuus ja musiikkiopinnot. Jäljittelyyn perustuva musikaalisuuden arviointi musiikkikoulun pääsykokeena ja opintomenestyksen ennustajana. Helsinki: Helsingin yliopiston kasvatustieteiden laitos.

Musiikinopetus Suomessa. 2013. Musiikinopetus Suomessa-työryhmä. Luettu 24.4.2013. <http://www.musiikiopetus.fi>

Numminen, A. 2005. Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi. Tutkimus aikuisen laulutaidon lukoista ja niiden aukaisemisesta. Sibelius-Akatemia. DocMus-yksikkö. Väitöskirja.

Peda.net-kouluverkko. 2013. Musiikin harrastamisen vaikutus lapsen kehitykseen. Luettu 15.4.2013. http://peda.net/veraaja/piesko/pietarin_suomalainen_musiikki-instituutti/tutkimustietoa

Pirkanmaan musiikkiopisto. 2013. Luettu 17.4.2013. <http://www.pmo.fi>

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry 2013. Luettu 17.4.2013. <http://www.musiikkioppilaitokset.org>

Suoniemi, Kari. 2008. Havaintokyky, musikaalisuus ja musiikinkuuntelukokemukset. Empiirinen tutkimus auditiivisen ajattelukyvyyn, aktiivisen musiikkiharrastuksen sekä iän ja sukupuolen yhteydestä päivittäisiin musiikinkuuntelukokemuksiin. Tampereen yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja.

Syrjäläinen, M. 1989. Musiikkikasvatus maaseudulla: vanhempien musiikkiasenteet, kotien musiikkiympäristö ja kouluikäisten lasten musiikkikasvatus Perniössä. Sibelius-akatemia. Musiikinopettajien täydennyskoulutus. Lopputyö.

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. 2002. Opetushallitus. Määräys 41/011/2002.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksen perusteet. 2005. Opetushallitus. Määräys 11/011/2005.

Vartiainen, Lea. 2007. Mitä musiikkiopistojen pääsykokeissa testataan? Tutkimus Helsingissä sijaitsevien SML:n liittoon kuuluvien musiikkiopistojen pääsykokeista. Musiikin koulutusohjelma. Stadia, Helsingin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

10 LIITTEET

10.1 Kyselyn runko

Hei. Kiitos, että osallistut kyselyyn! Vastauksenne ovat ensiarvoisen tärkeitä opinnäytetyöni onnistumiselle.

Kun viet hiiren oranssin kysymysmerkin päälle, saat ohjeita kyselyn täyttämiseen.

Lasten ja nuorten valikoituminen musiikkioppilaitokseen

KYSELY

Opinnäytetyö

Lasten ja nuorten valikoituminen musiikkioppilaitokseen

Tampereen ammattikorkeakoulu

Musiikin koulutusohjelma, musiikinohjaajan suuntautumisvaihtoehto

Nelli Korhonen

puh. 044-0400712

nelly.korhonen@cult.tamk.fi

LAPSEN TAUSTA JA YMPÄRISTÖ

Lapsen ikä hänen aloittaessaan musiikkiopinnot

Lapsen asuinkunta ja kaupunginosa

Lapsen sukupuoli [?](#)

- Tyttö
- Poika

Onko lapsi pyrkinyt musiikkiopistoon aiemmin ?

- Kyllä
- Ei

Jos lapsi on pyrkinyt musiikkiopistoon aiemmin, kuinka monta kertaa hän on pyrkinyt ?

- Kerran
- Kaksi kertaa
- Useammin kuin kaksi kertaa

Onko lapsi käynyt musiikkileikkikoulua ?

- Kyllä
- Ei

Jos lapsi on käynyt musiikkileikkikoulua, kuinka monta vuotta hän on käynyt sitä?

Jos lapsi on käynyt musiikkileikkikoulua, missä oppilaitoksessa hän on käynyt sitä?

Jos lapsi on käynyt musiikkileikkikoulua, minkä ikäisenä hän aloitti musiikkileikkikoulun?

Onko lapsella musiikin lisäksi muita harrastuksia ?

- Musiikki on ainoa harrastus
- Lapsella on musiikin lisäksi yksi harrastus, mitä hän harrastaa säännöllisesti
- Lapsella on musiikin lisäksi useampi harrastus, joita hän harrastaa säännöllisesti

Jos lapsella on muita harrastuksia, mitä ne ovat?

Onko lapsella musiikkia harrastavia sisaruksia ?

- Kaikki sisarukset harrastavat musiikkia
- Osa sisaruksista harrastaa musiikkia
- Kukaan sisaruksista ei harrasta musiikkia
- Lapsella ei ole sisaruksia
- Lapsen sisarukset ovat vielä liian nuoria harrastamaan musiikkia

Miksi lapsi on aloittanut musiikkiopinnot ?

- Vanhemmat ovat kannustaneet lasta harrastamaan musiikkia
- Opettajat ovat kannustaneet lasta harrastamaan musiikkia
- Lapsi ilmoitti itse haluavansa harrastaa musiikkia
- Vanhemmat pitävät lasta musikaalisena
- Lapsi halusi aloittaa musiikkiopinnot, koska kaveritkin harrastavat musiikkia

- Lapsen sisaruksetkin opiskelevat musiikkioppilaitoksessa
- Vanhemmillä on musiikkitausta
- Vanhemmat pitävät musiikkiharrastusta kehittävänä

Jos vanhemmat pitävät musiikkiharrastusta kehittävänä, miksi?

Jos lapsi on aloittanut musiikkiharrastuksen jostain muista kuin edellä mainituista syis-

tä, millaisista syistä?

Ennen musiikkiharrastuksen aloittamista lapsi näytti kiinnostuksensa musiikkia kohtaan seuraavalla/seuraavilla tavoilla ?

- Lapsi lauloi usein
- Lapsi soitti jotakin instrumenttia usein
- Lapsi tanssi usein
- Lapsi oli kiinnostunut musiikista usein (esimerkiksi kuunteli musiikkia)
- Lapsi viihtyi musiikkileikkikoulussa
- Lapsi viihtyi koulun/kerhon musiikkitunneilla
- Lapsi ei näyttänyt kiinnostusta musiikkia kohtaan

Jos lapsi näytti kiinnostuksensa musiikkia kohtaan muilla kuin edellä mainituilla tavoil-

la, miten?

MUSIIKKIOPPILAITOKSEN NÄKYVYYS JA MARKKINOINTI

Miten saitte tietää musiikkioppilaitoksen pääsykokeista ?

- Sanomalehdestä
- Internetistä
- Lapsen koulusta/päiväkodistä
- Lapsen opettajalta
- Ystävältä/tuttavalta

- Olemme olleet tietoisia musiikkioppilaitoksen pääsykokeista jo entuudestaan
- Jotain muuta kautta

Jos saitte oppilaitoksesta tietoa jotain muuta kautta, mistä?

Onko tietoa musiikkioppilaitostoiminnasta ja sen pääsykoejärjestelmästä mielestänne tarpeeksi saatavilla ?

- Tietoa on saatavilla erittäin paljon
- Tietoa on saatavilla melko paljon
- Tietoa on saatavilla melko vähän
- Tietoa on saatavilla erittäin vähän

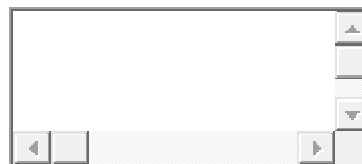
VANHEMPIEN/HUOLTAJIEN PANOS LAPSEN MUSIIKILLISESSA KEHITYKSESSÄ

Oletteko tietoisesti ohjanneet lastanne musiikin pariin ?

- Kyllä, olen laulanut lapselleni paljon
- Kyllä, olen käynyt lapseni kanssa paljon konserteissa
- Kyllä, olen soittanut lapselleni musiikkia paljon
- Kyllä, olen opettanut lapselleni soittamista tai laulamista
- En, vaan lapsi on kiinnostunut musiikista esimerkiksi kavereidensa parissa tai koulussa
- En ole ohjannut lastani musiikin pariin

Miten tärkeänä pidätte sitä, että ihminen kykenee ilmaisemaan itseään musiikillisesti esimerkiksi soittamalla tai laulamalla ?

- Hyvin tärkeänä
- Melko tärkeänä
- Ei niin tärkeänä
- Ei yhtään tärkeänä

Perustelkaa edellinen vastauksenne.

Pidättekö lapsenne musiikkiharrastusta kehittävänä ?

- Kyllä
- Ei

Miksi pidätte tai ette pidä musiikkiharrastusta kehittävänä?

VANHEMPIEN/HUOLTAJIEN TAUSTA

Harrastaako tai onko lapsen isä harrastanut musiikkia ?

- Kyllä, olen musiikin ammattilainen
- Kyllä, olen harrastanut musiikkia musiikkioppilaitoksessa
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia omatoimisesti
- Kyllä, olen harrastanut musiikkia kansalaisopistossa, työväenopistossa tai vastaavassa
- Kyllä, harrastan musiikin kuuntelua ja olen kiinnostunut musiikista
- Ei, en harrasta enkä ole harrastanut musiikkia
- Harrastan musiikkia jollain muulla kuin edellä mainituilla tavalla

Jos harrastat musiikkia jollain muulla tavalla, miten?

Harrastaako tai onko lapsen äiti harrastanut musiikkia ?

- Kyllä, olen harrastanut musiikkia
- Kyllä, olen harrastanut musiikkia musiikkioppilaitoksessa
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia kansalaisopistossa, työväenopistossa tai vastaavassa
- Kyllä, harrastan musiikin kuuntelua ja olen kiinnostunut musiikista
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia omatoimisesti
- Ei, en harrasta enkä ole harrastanut musiikkia
- Harrastan musiikkia jollain muulla kuin edellä mainituilla tavalla

Jos harrastat musiikkia jollain muulla tavalla, miten?

Harrastaako tai onko lapsen huoltaja harrastanut musiikkia ?

- Kyllä, olen musiikin ammattilainen
- Kyllä, olen harrastanut musiikkia musiikkioppilaitoksessa

- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia omatoimisesti
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia kansalaisopistossa, työväenopistossa tai vastaavassa
- Kyllä, harrastan musiikin kuntelua ja olen kiinnostunut musiikista
- Ei, en harrasta enkä ole harrastanut musiikkia
- Harrastan musiikkia jollain muulla kuin edellä mainituilla tavalla

Jos harrastat musiikkia jollain muulla tavalla, miten?

Harrastaako tai onko lapsen toinen huoltaja harrastanut musiikkia ?

- Kyllä, olen musiikin ammattilainen
- Kyllä, olen harrastanut musiikkia musiikkioppilaitoksessa
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia omatoimisesti
- Kyllä, olen harrastanut tai harrastan musiikkia kansalaisopistossa, työväenopistossa tai vastaavassa
- Kyllä, harrastan musiikin kuuntelua ja olen kiinnostunut musiikista
- Ei, en harrasta enkä ole harrastanut musiikkia
- Harrastan musiikkia jollain muulla kuin edellä mainituilla tavalla

Jos harrastat musiikkia jollain muulla tavalla, miten?

Isän koulutustausta ?

- Peruskoulu tai vastaava
- Toisen asteen ammatillinen tutkinto
- Ylioppilastutkinto
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Akateeminen loppututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Yliopistollinen jatkotutkinto (lisansiaatti tai tohtori)

Äidin koulutustausta ?

- Peruskoulu tai vastaava
- Toisen asteen ammatillinen tutkinto
- Ylioppilastutkinto

- Ammattikorkeakoulututkinto
- Akateeminen loppututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Yliopistollinen jatkotutkinto (lisensiaatti tai tohtori)

Lapsen huoltajan koulutustausta [?](#)

- Peruskoulu tai vastaava
- Toisen asteen ammatillinen tutkinto
- Ylioppilastutkinto
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Akateeminen loppututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Yliopistollinen jatkotutkinto (lisensiaatti tai tohtori)

Lapsen toisen huoltajan koulutustausta [?](#)

- Peruskoulu tai vastaava
- Toisen asteen ammatillinen tutkinto
- Ylioppilastutkinto
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Akateeminen loppututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Yliopistollinen jatkotutkinto (lisensiaatti tai tohtori)

MUSIIKIHARRASTUSTEN KUSTANNUKSET

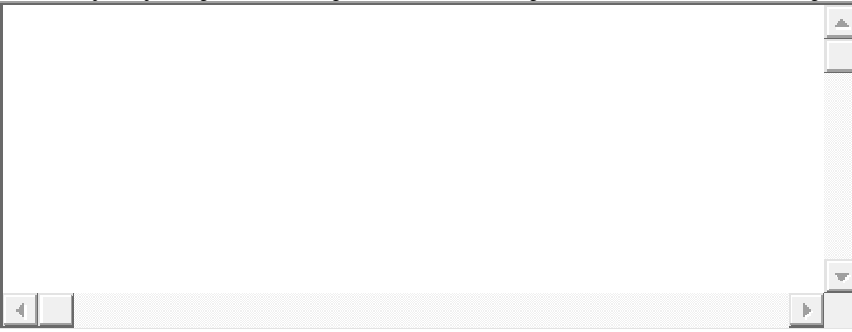
Onko musiikin harrastaminen kustannuksiltaan (sisältää lukukausimaksun ja mahdolliset soitinhankinnat) mielestänne [?](#)

- Edullinen
- Melko edullinen
- Melko kallis
- Kallis

PALAUTE KYSELYSTÄ

Palautetta kyselystä ja lisätietoja (esimerkiksi jos haluatte selventää jotakin vastaustan-

ne).

TIETOJEN LÄHETYS

Kiitos osallistumisestanne kyselyyn ja rauhallista joulun aikaa!

Ystävällisin terveisin,

Nelli Korhonen

10.2 Teemahaastattelun runko

1. YLEISTÄ TIETOA OPISTOSTA

- Hakijoiden ja sisään otettujen opiskelijoiden määrä vuonna 2012
- Tietoa opiston historiasta, arvoista ja opetussuunnitelmasta

2. PÄÄSYKOKEIDEN SISÄLTÖ

- Pääsykokeiden rakenne
- Pääsykokeissa mitattavat asiat, esimerkiksi musiikilliset ja ei-musiikilliset asiat
- Otetaanko pääsykokeissa huomioon seuraavia asioita: motoriikka, motivaatio, musiikillinen luovuus, tunnepohja musikaalisuuteen
- Ovatko pääsykokeet samanlaiset kaiken ikäisille hakijoille

3. KOKEMUKSET PÄÄSYKOKEISTA

- Onko pääsykokeiden rakenne muuttunut historian aikana
- Ajatuksia pääsykokeiden kehittämisestä

4. MENESTYMINEN PÄÄSYKOKEISSA

- Miksi joku menestyy/ei menesty pääsykokeissa
- Käykö pääsykokeissa jo aiemmin pyrkineitä lapsia
- Voiko pääsykokeisiin harjoitella

Muuta: Tietoa haastateltavan työhistoriasta sekä pedagogisia ajatuksia.